

“Van oude mensen, de dingen die blijven...: Klanken”

Jan Hartering is geboren in 1912. Deze maar liefst 101-jarige gaat Kim uiterst kwiek voor in zijn zonovergoten appartement in Purmerend. Hij is aan één oor doof. Dus schreeuwt Kim haar vragen, en roept hij haar luidkeels zijn levensverhaal toe.

U wilde vertellen over uw piano, maar waar is uw piano?

Die is weg. Uit elkaar gehaald. Ik speelde vanaf mijn tiende al piano.

Ik was op vakantie geweest bij mijn grootvader in Groningen, en ik werd weer gehaald door mijn moeder. En toen zaten we weer in de trein en mijn moeder zei: als je nou thuis komt, dan moet je maar gauw eens in de huiskamer kijken want daar staat een verrassing voor je. Ik zal u maar niet zeggen hoe vaak ik onderweg

gevraagd heb: “wat is het dan?” En ‘zijn we er nou nog niet?’ want dat was heel vaak.

Er stond namelijk een piano.

En ik vond dat leuk. Ik had er nog niet echt over nagedacht. Mijn vader was muzikant en later een bekende fluitist, in het Concertgebouworkest.

Muziek zat in de familie.

Maar, toen kreeg ik les. Goed les.

Dat heeft jaren geduurd. En van lieverlee leer je dan uiteindelijk echt piano spelen.

Die lieve mevrouw kwam dan ‘s avonds bij ons les geven. Na een dag hard werken. Dat was soms niet zo prettig meer, laat ik het zo zeggen: ze hadden toen nog geen deodorant. Haha.

Maar zo goed les gehad.

Ik had ook een meisje en die had ook een piano thuis, maar aan mijn toen toekomstige vrouw was het niet besteed. Niet muzikaal. Ik heb het nog geprobeerd, maar nee.

Toen zijn we getrouwd en heb ik die piano van haar gekregen. In 1927.

Verleden jaar stond diezelfde piano hier nog. U ziet daar een foto van een pianotoetsenbord. En daar liggen twee pennen aan die vroeger in de piano geslagen werden waar de snaren aan vastgezet werden. Daar stond de piano altijd.

Maar hij was niet meer te stemmen op het laatst.

Dat bleef maar heel kort goed. En mijn handen deden het niet meer. En ik ging van het standpunt uit: “als ik mijn handen niet meer goed kan gebruiken, en niet meer (met klem) goed piano kan spelen, dan hou ik ermee op.” In Den Haag, waar ik met 16 naar toe verhuisde, had ik een schoolvriend met twee piano’s.

Toen zijn we samen eerst quatre-mains gaan spelen.

En hij arrangeerde muziek. In de tijd dat je nog mooie dansorkesten had. Ivan Morton en Dave Kane. Dat wilden wij ook, dat vonden wij prachtig. En het geluk was dat de vader van een klasgenoot een pianowinkel had, en wij daar mochten oefenen op twee vleugels!

**“Het was
vreselijk
jammer toen
dat orkest uit
elkaar ging.”**

En spelen op schoolfuiwen. In het schoolorkest. Na school kreeg ik een baan, altijd in de inkoop gewerkt, was getrouwd, maar er was weinig te doen op muziekgebied. Dus heb ik zelf maar een orkest opgericht! Ik wilde een soort Metropool-orkest. En dat heb ik mooi voor elkaar gekregen. Met 33 instrumenten, blazers, strijkers, alles. Allemaal amateurs. Ik was een geweldige liefhebber van de muziek van Montovani. Dus dat klonk in het orkest.

Heeft u ooit van muziek uw beroep willen maken?

Nee, nooit. Mijn grootvader zei altijd dat je dat nooit moest doen. Altijd maar wachten op een contract. Als dat al komt. Amateurs dus. Maar hoe! Het was vreselijk jammer toen dat orkest uit elkaar ging.

Toen ben ik in een dansorkest terecht gekomen.

Daarna in een revuegezelschap. Later in een big band. Het heeft me vreselijk veel geluk gebracht, de muziek.

Later ben ik verhuisd naar Purmerend, nou daar was helemaal niks. Alleen een strikje van vier man. Ging ik het zelf maar weer doen. Dat heb ik ook nog weten uit te breiden met blazers en piano. Het Purmerends Salonorkest. Altijd orkesten. Altijd orkesten.

Waar begon dat allemaal, waar bent u geboren?

In Amsterdam, op de Bosboom Toussaintstraat. Daar woonden mijn vader, moeder en ik.

U was enig kind?

Ja, het gaat in het leven niet altijd naar wens.

Mijn ouders hadden wel graag nog meer kinderen willen

hebben. En dat is ook gebeurd. Maar de jongen na mij heeft twee dagen geleefd en toen was het afgelopen. En de andere, heeft zelfs niet geleefd. Doodgeboren.

O. Wat erg.

En dat mis ik nu. Broers. Vooral nu, nu alles en iedereen verdwijnt. Omdat ze doodgaan.

Maar goed.

Wat een verdriet voor uw ouders.

Nou en of. Ja. Dat is heel begrijpelijk als je een kind verliest. Want tja. Dat weet ik. Ik heb namelijk drie kinderen gekregen, en één zoon ben ik verloren. Hij is verongelukt bij het abseilen in Italië, in de bergen. Naar beneden gevallen. Heel erg. Die mis ik erg. Paul. Hij kon ook zo mooi pianospelen.

En de andere twee?

Hans en Loes niet. Heel goed terechtgekomen. Geweldige kinderen. Maar niet muzikaal, nee nee.

Waar heeft u uw vrouw ontmoet?

In de tram naar school, vlakbij de Heinekenbrouwerij, zaten steeds drie meisjes. En eentje daarvan vond ik leuk. Dus toen schreef ik haar een briefje: ‘Wil je met me gaan?’ Als ze wilde moest ze dan om kwart over 4 op het Leidseplein komen tegenover de schouwburg.

En toen keek zij zo, en zei: ‘Ja, dat is goed hoor.’

En ik zag: dat is de verkeerde. Was ik haar naam vergeten, had de verkeerde naam gebruikt.

Wat nou te doen? En toen dacht ik: “wat heeft deze een mooie benen.”

“Ach, hij kon zo prachtig pianospelen. Hij had een absoluut gehoor, wat ik niet had”

Dus ik heb het maar zo gelaten. We zijn gaan wandelen in het Vondelpark. En we hielden van elkaar. Ik heb het haar pas in de koets na onze trouwerij verteld, dat ik eigenlijk op een ander uit was haha. Gelukkig moest ze er erg hard om lachen. Net als u nu.

Mijn vrouw is nog 79 geworden. Op het laatst was ze niet meer wie ze was. Ze was mijn vrouw niet meer. Geen dementie, maar gewoon.. het niet meer weten. Haar hersens. Haar achterhoofd. Dan had ze een panty en zei ze: er zit een gat in. En ik kijken, maar nergens een gat te zien. ‘Jawel’ zei ze dan, en wees naar de opening waar de benen in moeten. En dan gooide ze die panty weg. Ze wist niet meer waar een lepeltje voor was. Toen mijn zoon stierf was ze heel erg ziek.

In september '93. Ik werd gebeld door de vriendin van mijn zoon. Ach, hij kon zo prachtig pianospelen. Hij had een absoluut gehoor, wat ik niet had. We speelden samen quatre-mains. Heel fijn. Hij had vlak voor hij ging abseilen die dag nog gesproken met twee Duitsers, die in de bergen bleven slapen. Misschien is hij daardoor afgeleid geraakt en heeft toen misschien iets niet goed vastgemaakt. Er schoot iets los en hij stortte neer.

90 meter.

Toen ik het hoorde aan de telefoon heb ik toch een gil

gegeven. En ik heb het aan mijn vrouw verteld. En weet u wat ze zei? O.

Ze heeft er nooit meer iets over gezegd. Ik was toen de vrouw waar ik veel van hield al verloren.

Toen ze eindelijk overleed dacht ik: het is goed zo, voor haar.

Dat kan ik begrijpen.

Kijk, daar staat hij, mijn zoon. Paul.

Wat een mooie.

(We bekijken alle foto's. Van zijn dochter, zonen en kleinkinderen, en de koningin, kroonprins en Maxima) Paul en ik hebben indertijd onze stamboom uitgezocht. En toen kwamen er twee voorouders al in begin 1700 tevoorschijn die muziekmeester waren. Daar kwam die muziek al naar voren.

Wat is de zin van het leven?

Hmm. Hier op aarde zijn. Genieten van de natuur. De bloemen. Van de mooie landen die er bestaan. En vrienden.

Wat was het mooiste in uw leven?

Na een lange stilte en een diepe zucht, tilt meneer Hartering zijn handen op en bespeelt in de lucht denkbeeldige pianotoetsen.